

Андрій ЯМЕЛИНЕЦЬ
студент факультету фінансів
Тернопільського національного економічного університету
Науковий керівник:
к.е.н. ст. викладач кафедри фінансів ім. С.І. Юрія Петрушка О. В.

ПРОБЛЕМИ НАПОВНЕННЯ БЮДЖЕТУ ПЕНСІЙНОГО ФОНДУ УКРАЇНИ

Вітчизняна система пенсійного забезпечення останні роки характеризується значним дефіцитом коштів і це породжує суттєві дотаційні витрати з бюджету України. З 2015 року Україна намагається запровадити другий рівень пенсійного забезпечення, а саме накопичувальний. Перехід від солідарної системи до накопичувальної займе тривалий період часу, але в результаті Пенсійний фонд має стати повністю бездефіцитним. Також варто відмітити, що 97% витрат даного фонду іде на виплату пенсій, що свідчить про його високу значимість у соціальному захисті населення. Тому, дефіцитність даного соціального інституту страхування є неприпустимою і потребує його як найшвидшого реформування. Як свідчить динаміка структури доходів Пенсійного фонду України, протягом 2015-2017 рр. (див.рис.1) спостерігалась його хронічна дефіцитність. Так, наприклад, у 2016 р. дотація із державного бюджету склала 55,55% від усіх надходжень. Ця вражаюча цифра свідчить про неефективний механізм справляння ЄСВ, а також про неможливість солідарної системи пенсійного забезпечення виконувати свої функції.

Окрім цього, негативними чинниками, що впливають на вітчизняну пенсійну систему є наступні:

- старіння нації. Демографічна криза в Україні спостерігається, ще з самої незалежності, відповідно збільшується кількість населення пенсійного віку і в результаті навантаження на працездатне населення, а також дефіцит дохідної частини. Так за 2017 р. природний приріст склав 210 тис. осіб [2];

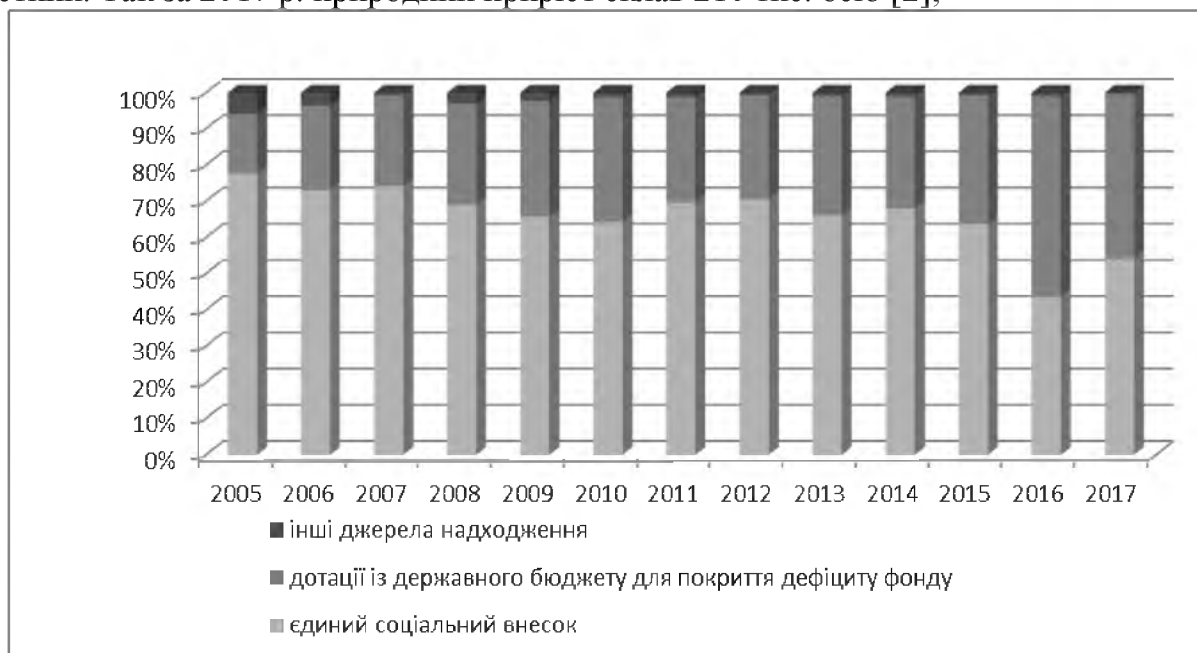

Рис. 1 Динаміки структури доходів Пенсійного фонду України за 2005-2017 рр, %*

*Джерело: сформовано автором на основі [1].

- тіньова економіка. Тіньовий сектор в Україні складає 33%, відповідно через це пенсійний фонд недоодержує майже третину коштів. Останні роки йде тенденція до зменшення тіньового сектору, проте його частка ще досі є великою (33%) [3; 4, с.136];

- неефективний механізм справляння єдиного соціального внеску (ЄСВ). Сьогодні ЄСВ в повному обсязі сплачує роботодавець і це означає, що роботодавцям не вигідно виплачувати офіційну заробітну плату через одну особність сплати ЄСВ, тому відбувається оплата праці в «конвертах» [5];

- виїзд за кордон молоді та людей працездатного віку. Це негативне явище впливає на співвідношення між працездатним населенням та населенням пенсійного віку, а також має прямий вплив на навантаження по сплаті пенсій.

На даний момент економіка України знаходиться в посткризовому стані і важливим завданням соціальної політики є забезпечення гідної величини пенсії громадянам. А ще її індексації, що зумовлено швидким зростанням темпів інфляції, 13,7% за 2017 р. [6].

Для вирішення вище наведених проблем вітчизняна система пенсійного забезпечення має суттєво змінитися, і почати перетворення потрібно із введення із 1 січня 2019 року її другого рівня, а саме накопичувального пенсійного страхування. Проте, через відсутність виконавчого органа, що займався б адмініструванням та механізмом розрахунку страхових платежів досі не зрозуміло чи відбудуться зміни. Також, на сьогоднішній день проблему дефіцитності фонду можна вирішити двома шляхами: або знайшовши нові шляхи наповнення, або здійснивши реформування ЄСВ. Якщо розглядати другий спосіб, то варто було б зробити наступне:

- зняти обмеження із бази нарахування ЄСВ, станом на 1 січня 2018 р. він встановлений у величині 15 розмірів мінімальних заробітних плат (55845 грн.) [7];
- встановити пропорційний розподіл ЄСВ між працівником та роботодавцем;
- здійснити диференціювання ставки ЄСВ по галузях;
- застосувати прогресивну систему нарахування ЄСВ;
- розширити базу нарахування ЄСВ.

Література:

1. Ціна держави URL: <http://cost.ua/budget/revenue/pension/> (Дата звернення 11.11.2018).
2. Державна служба статистики України URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (Дата звернення 11.11.2018).
3. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України: Тенденції тіньової економіки в Україні у I кварталі 2018 року. URL: <http://www.me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&id=e384c5a7-6533-4ab6-b56f-50e5243eb15a&tag=TendentsiiTinvoieiEkonomiki> (Дата звернення 11.11.2018).
4. Петрушка О. В. Шляхи удосконалення практики мобілізації доходів пенсійного фонду України. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія : Економічні науки*. 2016. Вип. 16(2). С. 136-138.
5. О. М. Бондаренко, А. П. Зубченко Єдиний соціальний внесок в контексті нарахувань та утримань із заробітної плати. URL: <http://jml.nau.edu.ua/index.php/PPEI/article/viewFile/336/325> (Дата звернення 11.11.2018).
6. Національний банк України: Інфляційний звіт URL: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=63442010> (Дата звернення 11.11.2018).
7. Пенсійний фонд України: Доходи бюджету Пенсійного фонду України URL: <https://www.pfu.gov.ua/33937-dohody-byudzhetu-pensijnogo-fondu-ukrayiny/> (Дата звернення 11.11.2018).